

Programma Springzaad -driedaagse op Texel, 19-21 juni 2009

Vrijdag 19 juni

Samen: ruimte inrichten, met beamer etc. Formulieren die ingevuld moeten worden ophangen of op tafels leggen, bloemen plukken, koekjesschaal vragen (15 uur theepauze).

Tafeltje met deelnemerslijst, badges, kaarten van Texel; slaappleklijst; bagage in ruimte of in luggage-ruimte. Koffie/thee.

11.15 uur: Willy naar de boot, **telefoontjes aan!**

Vanaf 12.15 uur: Aankomst in de Stayokay

Inschrijven, koffie/thee

13.00 – 14.00 uur: lunch

14.00 – 15.45 uur Wolkerszaal, Stayokay

- Welkom/opningspraatje (Marianne)
- Kennismakingsronde: neem een voorwerp, boek, foto, ontwerptekening o.i.d. mee, waarmee je je betrokkenheid bij het thema 'Meer ruimte voor Natuur en Kinderen' illustreert.

15.0 uur: thee/koffie met *tuunwaoltjes*

- "Met Springzaad aan de voet van de Hoge Berg" (Willy)

15.45 – 18.00 uur:

- Op verkenning in de omgeving van **De Hoge Berg** (wandelen/fietsen); wij zorgen voor kaarten en routebeschrijvingen. Onder andere bezoek aan een 'wilde speelplek' bovenop de Hoge Berg (zie excursieprogramma).

18.00 uur: warme maaltijd in de Stayokay

19.00 – 21.00 uur: Wolkerszaal Stayokay

Welke **onderzoeken** zijn recent of binnenkort afgerond? Welke **publicaties** zijn er recent verschenen of kunnen we binnenkort verwachten? Welk **beleid** is voorbereid?

- **Presentaties** van o.m. **Annemarie Lammers** (SenterNovem) over het onderzoek dat zij deed ter voorbereiding op de 'Lokale Arrangementen' in het kader van de groene leer- en speelplekken (beleid ministerie LNV); **Josine van den Boogaard** over het onderzoek (en boek-in-wording) 'Speelnatuur in de stad. Hoe maak je dat?'; **Laura Minderhoud** is een van de vertalers van een voor Springzaad interessant boek van H. Tovey 'Playing outdoors'. Zij zal meer kunnen vertellen over de voortgang van dit vertaalproject; Bureau Niche is druk bezig met een nieuw boek over groene schoolomgeving, 'Natuur op het plein' (voorlopige titel) en **Tiny Wigman** van Bureau Niche doet haar best vrijdag avond op Texel te zijn; **Willy Leufgen** werkt mee aan het onderzoek 'Brede School, een groene basis' (o.a. uitgevoerd door SME Advies, Utrecht) en zit ook in de klankbordgroep van (o.a) Florence van den Bosch (Alictra) over 'Natuurlijke speel- en beweegruinte voor kinderen' en zal over de voortgang en de doelen van deze beide onderzoeken vertellen. **Marianne van Lier** zal een toelichting geven op het lopende onderzoek (opdracht van het ministerie van LNV) 'Speelendwijs'. Dit is een vervolgonderzoek op het rapport 'Speelnatuur en veiligheid, richtlijnen en aanbevelingen voor terreinbeheerders' van Gerard de Baaij en Bas Visser. Er zijn ook drie onderzoeken in de groene kinderopvang/BSO-sfeer waar we aandacht aan zullen besteden: 'Groen is gras' (o.a. Veldwerk Nederland en Buitenkans), 'Groene kinderopvang' (Alterra), BSO Natuurlijk (ISO, Veldwerk Nederland)

Zaterdag 20 juni

8.00 - 9.00 ontbijt in de Stayokay

9.00 uur: met de fiets (of eventueel bus 9.08/9.20 of auto) naar Ecomare (ca. 5 km); ontvangst met koffie en Hoomderring

10.00 – 12.30 uur: Ecomare, Veldwerkruimte De Slinger (ca. 11.15 uur koffiepauze, gelegenheid keuzeprogramma voor vanmiddag in te vullen, kan ook nog tijdens de lunch, **Mieke vragen**)

- Presentaties door mensen die vanuit verschillende *perspectieven / werkvelden* aan 'meer ruimte voor natuur en kinderen' werken: **Jeanette van der Meulen** (KinderRijk Amstelveen) over de 'groeikracht' van de **kinderopvang**: "*Groeiwijzer*"; **Pjotr Timmerman** zal vertellen hoe zij vanuit de **PABO in Arnhem** groene buitenruimten stimuleren; **Ity Busstra** laat zien hoeveel plezier de kinderen hebben in haar '**De Kleine Tuinman**'; **Ria Wijngaard** bericht vanuit het perspectief van 'ecologisch hovenier over ontwerp en aanleg van de speel-, kijk, wandel en ontdektuin van De Wende, een buurtcentrum in Groningen. Daarnaast zijn er nog drie presentaties uit de wereld van het **basissonderwijs** (Pia, Antoinette, Alice/ Harry en **natuur- en milieucentra** (Anne Remmerswaal) gepland. (Als er nog tijd is: Hanneke,
- 12.30-13.30 uur: lekkere *Texelse lunch* in het restaurant van Ecomare

13.30 – 17.30 uur: keuzeprogramma (zie excursielijstjes) **Op zijn laatst om 17.30 weer terug in de Stayokay.**

17.45-18.45 uur: warme maaltijd in de Stayokay

19.00-21.00 uur Thijsseschool, Den Burg

Na het bekijken van de **schooltuinjes en de Thijssetuin** (de heemtuin van de school) en het door bosjes-met-spannende-paadjes omrande schoolplein starten we in de hal van deze school met een **derde serie presentaties** onder het motto: **Aan de andere kant van de heuvel...** (lijkt het gras altijd groener). We laten ons graag inspireren door goede voorbeelden in andere landen. Engeland, Duitsland, België, Zwitserland, Scandinavië... en Nederland (vanuit b.v. Duitsland of Vlaanderen gezien).

Volgorde: Anne Lenninger, evt. Coombes school foto's/filmpje (Pjotr), Jean-Francois, Koen, Willy over Duitsland.

Zondag 21 juni

8.30 uur: ontbijt in de Stayokay, kamers opruimen, iedereen op weg helpen.

Plannetje voor vanmiddag:

Wie willen nog een voordracht houden?

Natuurkinderkaart van Texel

Hoe gaan we de toekomstplannetjes van Springzaad bespreken?

9.45-13.00 uur: (natuur)verkenningen

De zaterdagmiddag was vast veel te kort om alles te bekijken, zondagmorgen is daarom nog een goede tweede gelegenheid. We raden iedereen aan vooral de zuidelijkste hoek van het eiland niet te vergeten. De **Petten** en de **Mokbaai** met al die prachtige vogels die nu jongen hebben, het **Geulmeertje** met zijn Iepelaarkolonie, de **Horsmeertjes**, waar je via spannende paadjes helemaal omheen kunt lopen, de **Hors** waar je de duinen bijna geboren ziet worden en

je je haast in een woestijn waant. Of misschien toch liever naar De Schans, waar een cultureel festival plaatsvindt? Ook een wandeling door het dorp Den Hoorn (waar deze maand als extra attractie ook nog een buitenkunsttentoonstelling plaats vindt) is aan te raden. Zoek de fantastische klimboom!

13.00 uur: lunch bij Strandpaviljoen Paal 9 (Hoornderslag)

14.00 uur-16.30 uur: Bij **strandpaviljoen Paal 9** is een gebouwtje geplaatst met een **heel aardige ruimte** waar je bijeenkomsten kunt organiseren. Hier krijgt iedereen die nog niet aan de beurt is geweest nog eens de kans te laten horen en zien hoe zij/hij met het thema 'meer ruimte voor natuur en kinderen' bezig is; omdat we in grotere en kleine groepjes naar verwachting op veel plekken geweest zijn lijkt het ons ook leuk een soort **kinder-natuur-speel-leer-kaart van Texel** te maken.

Cursussen, opleidingen, campagnes en wedstrijden zullen nog de revue passeren en tenslotte willen we graag samen dromen en plannen maken voor een sprankelende Springzaad - nabije en verdere - toekomst.

Met nog een laatste drankje bij Paviljoen 9 sluiten we deze driedaagse bijeenkomst af.

Adres: Stayokay, Haffelderweg 29, 1791 AS Den Burg, 0222-315441.

Route: Vanaf station Den Helder rijdt ieder uur om ca. 10 over het hele uur bus 33 rechtstreeks naar de Veerhaven van Den Helder. Deze sluit ieder uur aan op de boot van .30 uur. De overtocht duurt 20 minuten.

Het is aan te raden vanaf de boot in Texel niet de Pontweg te volgen (druk!), maar langs de Waddenzee te fietsen (We zullen de deelnemers nog een routebeschrijving voor deze route van te voren toesturen).

Fietsuur in de Veerhaven van Texel kost 5 euro per dag, 11,50 voor 3 dagen (telefoon 0222-319588 voor als je wilt reserveren, ov-fietsen zijn ook beschikbaar, maar deze kun je niet reserveren.) Eigen fiets meenemen kan natuurlijk ook. (Retourtje als voetganger met de boot kost maar 3,- euro p.p., met de fiets 5,50).

Overtocht met de auto kost 17,50 euro voor kleine auto's (tot 2,50 m incl. 2 personen) of 35,- voor grotere auto's (incl. max. 9 personen). Auto's kun je ook parkeren in Den Helder (bij de boot) en dan als 'voetganger'.

Prijs: 185,- euro (inclusief overnachtingen, maaltijden etc. excl. eventuele fietsuur en entrees)

Excursies en workshops

Vrijdagmiddag (15.45-18 uur)

1. Wandeling tussen de tuinwallen en over de Hoge Berg. Ontdekken van de kwaliteiten van dit bijzondere landschap; een keiloembult, 150.000 jaar geleden (tijdens de voorlaatste ijstijd) ontstaan. Met o.a. bezoek aan de avontuurlijke, spannende speelplek in de Doolhof (bos bovenop de Hoge Berg); het enige insectenreservaat van Nederland; de Georgische begraafplaats, een mooi uitzichtpunt, de mooi gelegen en natuurlijke begraafplaats van Oudeschild. Begeleid door Willy (max. 12 deelnemers)
2. Fietstocht over de Hoge Berg (Doolhof met avontuurlijke speelplek) via het Skillepaadje naar Oudeschild (moderne houten speelplek bij de jachthaven). Aandacht voor de kwaliteiten van Oudeschild voor (groepen) kinderen; b.v. Maritiem en Juttersmuseum, vissersvloot, meevaren met een van de garnalenboten. Als er nog tijd is in Den Burg de Vrije School (met een heel aardig groen schoolterrein) bekijken. (Begeleid door Marianne). Max. 12 deelnemers
3. Wandeling door Den Burg. Bekijken van de kwaliteiten van Den Burg voor (groepen) kinderen. O.a. bezoek Vrije School.
4. Waddenstrandjes, met heel veel oesters en andere schaaldieren in allerlei prachtige kleuren en vormen. Suggesties: natuurbeleving; onderzoek naar de waddenflora en fauna; verzamelen: de mooiste, de grappigste, de kleurrijkste schelp; hier iets moois van maken (land-art); Foto's maken, wat zou je hier kunnen doen met b.v. een (klas) kinderen.
5. Stevige fietstocht langs de vogelgebieden van Natuurmonumenten (o.a. een mooie vogelhut bij Dijkmanshuizen.)

Zaterdagmiddag (13.30-17.00 uur)

1. **Workshop herinrichting buitengebied Ecomare;** Het buitengebied van Ecomare gaat na de zomervakantie van 2009 op de schop. De zeehonden krijgen meer ruimte en de bassins worden verdeeld over het gehele buitenterrein, ipv allemaal bij elkaar. De plaggenhut ('zonekeet' op zijn Texels), gaat verplaatst worden. In deze zonekeet ontvangen we groepen en vertellen we verhalen. Als de plaggenhut op een nieuwe plek verschijnt krijgen wij vanuit de educatieve dienst ook de mogelijkheid er een buitenklas, in de vorm van een soort amfiteater, bij te maken. Dit geheel komt in een duindal. De 1^e **opdracht** luidt: bedenk een vorm voor dit amfiteater waar ongeveer 30 zitplaatsen zijn, die past in de omgeving van het duin en bij de zonekeet. Het geheel staat verder los van het nieuwe buitenterrein, omdat het zich achter de duinmuur, welke de afscheiding tussen duinen en buitengebied vormt, bevindt. **Opdracht 2:** Duinen in Nederland streng bewaakt. Je mag er niet op lopen want ze vormen een kwetsbaar biotoop en zijn bovendien belangrijk voor de waterkring, ze beschermen ons tegen de zee! Toch is er voor kinderen, en ook voor veel volwassenen, niets mooier dan om tegen een duin op te klimmen, te genieten van het uitzicht en er weer vanaf te rollen. Ecomare wordt omringd door duinen waar je niet in mag komen en dus zou zo'n klim-speelduin heel veel toevoegen. Op dit moment moeten we heel vaak de kinderen uit de duinen plukken, ze mogen nergens van de paden af. Met zo'n klimduin kun je ook duidelijk maken waarom je in het andere duin niet mag komen. De opdracht luidt: Hoe kun je zo'n klimduin realiseren, hoe geef je zoiets vorm, wat is de beste plek en hoe communiceer je dit met SBB, de eigenaar van het gebied? Deze workshop wordt begeleid door Mieke Bon, Educatieve

Dienst, Ecomare. Daarna een stevige strandwandeling? Of liever nog wat verder rondkijken bij Ecomare?

2. Bezoek aan Ecomare (zie www.ecomare.nl; bij voldoende deelname kunnen we groepskorting krijgen. Ook leden van het IVN, Onverwacht Nederland en Natuurmonumenten krijgen korting op de entreprijs. Het is ook mogelijk een gps-tocht te maken vanaf Ecomare. Een nieuwe mogelijkheid is om soorten te scoren met een handcomputer. Dit heet Spotting Nature. Tijdens je tocht geef je op de handcomputer (die je voor 2,50 kunt lenen bij Ecomare) aan waar je welke soorten ziet. Zo maak je een kaart met plekken waar wat voorkomt.
3. Fietstocht naar De Slufter (en wandeling tot aan de zee). Begeleid door Willy.
4. Fietstocht langs vier (natuur)speelplekken in De Dennen (van SBB) en bezoek aan het strand bij Paal 15, met voor de liefhebbers ook de gelegenheid de zandsculpturen te bezoeken (zie <http://www.sculpture-events.com>). Begeleid door Marianne.
5. Met De Zeester vanaf de haven van Oudeschild op de Waddenzee garnalenvissen en naar het gebied waar de zehonden zich bevinden. De tocht duurt in totaal 2 uur en je krijgt ontzettend veel informatie over wat er leeft in de Waddenzee. De vangst wordt meteen gesorteerd en gekookt, waarmee ja de eerste garnalen kunt eten die je ooit geproefd hebt. Deze boot vertrekt om 14 uur (dus heel snel lunchen, of met de auto, met de fiets kost het je zeker 45 minuten). En het is aanbevolen van te voren te reserveren (kijk voor alle gegevens op <http://www.zeestertx35.nl>).
6. Bezoek aan het Maritiem en Juttersmuseum in Oudeschild. We zijn daar zelf nog niet geweest, maar hoorden er positieve verhalen over! (<http://www.texelsmaritiem.nl>). En dan daarna nog even naar De Brouwerij? (rondleiding o.a. om 16 uur).
<http://www.speciaalbier.com/>.

Zondagmorgen (9.45-13.00 uur)

De zaterdagmiddag was vast veel te kort om alles te bekijken, zondagmorgen is daarom nog een goede tweede gelegenheid. We raden iedereen aan vooral de zuidelijkste hoek van het eiland niet te vergeten. De Petten en de Mokbaai met al die prachtige vogels die nu jongen hebben, het Geulmeertje met zijn lepelaarkolonie (rondleiding om 11 uur, reserveren bij Ecomare, waar we zaterdag zijn); de Horsmeertjes, waar je via spannende paadjes helemaal omheen kunt lopen, de Hors waar je de duinen bijna geboren ziet worden en je je haast in een woestijn waant. We laten op de kaart wel zien wat onze favoriete wandelingen zijn. Of misschien toch liever naar De Schans, waar een cultureel festival plaatsvindt (www.midzomerschans.nl)? Ook een wandeling door het dorp Den Hoorn (waar deze maand als extra attractie ook nog een buitenkunsttentoonstelling plaats vindt, Klifhanger (www.klifhanger.nl) waar o.a. ook de school bij betrokken was, is aan te raden. Zoek de fantastische klimboom in Den Hoorn (bij de school in de buurt) en verbaas je over alle wensen die in De Wensboom hangen - vlakbij het terrasje van Inn de Knip, midden in het dorp!

We treffen elkaar dan weer om 13 uur bij Paal 9 aan het strand voor de lunch en het middagprogramma!